

ITAKA

Centrum Poszukiwań
Ludzi Zaginionych

Kiedy zaginął człowiek

**PODSTAWOWE
INFORMACJE
PRAWNE**

Warszawa 2011

Kiedy zaginął człowiek

**PODSTAWOWE
INFORMACJE
PRAWNE**

Warszawa 2011

WSTĘP

Każdego roku ginie w Polsce ponad 15 tysięcy osób. Powody zaginięć są rozmaite: wypadek komunikacyjny, zaburzenia psychiczne, napad, porwanie, ucieczka z domu czy chęć zmiany dotychczasowego życia.

Zaginienie człowieka pociąga za sobą wiele konsekwencji, również natury prawnej. Wobec takiej sytuacji rodziny osób zaginionych są często zupełnie bezradne.

Naszym celem jest pomoc rodzinom osób zaginionych w tej skomplikowanej sytuacji życiowej.

W broszurze, którą przygotowaliśmy dla Państwa, podpowiadamy, jak radzić sobie z najczęściej pojawiającymi się trudnościami.

Polski porządek prawny nie zawiera przepisów określających sytuację osoby zaginionej, jednak właściwe wykorzystanie i stosowanie przepisów już istniejących może rozwiązać wiele pojawiających się problemów.

Jeżeli osobą zaginioną jest dziecko lub nieletni, zachęcamy do skorzystania z bezpłatnej linii wsparcia prowadzonej przez Fundację ITAKA - Telefonu w Sprawie Zaginionego Dziecka i Nastolatka - numer 116 000.

Zapraszamy również na stronę internetową **www.zaginieni.pl**

Zespół Prawny ITAKI

SPIS TREŚCI

I. CO ZROBIĆ GDY ZAGINĄŁ TWÓJ BLISKI?	5
II. DZIAŁANIA POLICJI W ZWIĄZKU Z ZAGINIĘCIEM	7
1. Policyjna Instrukcja prowadzenia poszukiwań	7
2. Czynności podejmowane przez policję	9
3. Zakończenie poszukiwań	10
4. Ujawnienie osoby o nieznanym tożsamości	10
5. Działania policji w przypadku znalezienia zwłok zaginionego	11
6. Zaginięcia osób poza granicami Polski	12
7. Zaginięcia cudzoziemców na terytorium Polski	12
8. Handel ludźmi	12
III. ZAGINIENI A PRAWO KARNE	14
1. Wszczęcie postępowania karnego	14
2. Działania prokuratora	14
3. Zażalenia, skargi	14
4. Prawa rodziny zaginionego w procesie karnym	14
IV. SPRAWY MAŁŻONKÓW	15
1. Wspólność majątkowa małżonków	15
2. Ustanowienie rozdzielności majątkowej małżonków	15
3. Zabezpieczenie majątku osoby zaginionej – kurator	16
4. Zarządzanie majątkiem wspólnym małżonków	16
5. Odpowiedzialność za zobowiązania zaginionego	16
5.1 Odpowiedzialność za zobowiązania cywilnoprawne	17
5.2 Postępowanie przed sądem	17
5.3 Postępowanie egzekucyjne	18
5.4 Odpowiedzialność za zobowiązania publicznoprawne	19
6. Rozwód z zaginionym	19
7. Separacja z zaginionym	20
8. Alimenty od rodziców zaginionego	21

V. SPRAWOWANIE WŁADZY RODZICIELSKIEJ	22
1. Rodzina zastępcza	22
2. Porwania rodzicielskie.....	23
VI. SĄDOWE USTALENIE ŚMIERCI	24
1. Uznanie za zmarłego	24
2. Co należy zrobić?.....	24
3. Sądowe stwierdzenie zgonu.....	25
VII. KOSZTY SĄDOWE W SPRAWACH CYWILNYCH	26
1. Co to są koszty sądowe?	26
2. Zwolnienie od kosztów sądowych.....	27
3. Pomoc prawna z urzędu.....	27
VIII. DZIEDZICZENIE PRZEZ ZAGINIONEGO	28
1. Pojęcie spadku i powołanie do dziedziczenia	28
2. Nabycie spadku	28
3. Stwierdzenie nabycia spadku.....	28
IX. POMOC FINANSOWA ZE STRONY PAŃSTWA	30
1. Pomoc osobom uprawnionym do alimentów.....	30
2. Świadczenia rodzinne i dodatki.....	31
3. Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej.....	31
3.1 Świadczenia szczególne	33
3.2 Kiedy przyznawane jest świadczenie szczególne?	33
4. Zasiłek pogrzebowy	33
5. Wstrzymanie świadczeń wypłacanych przez ZUS.....	34
X. INFORMACJE O FUNDACJI ITAKA – Centrum Poszukiwań Ludzi Zaginionych.....	35
WZORY WNIOSKÓW.....	37

CO ZROBIĆ, GDY ZAGINAŁ TWÓJ BLISKI?

● Jak najszybciej zgłoś zaginięcie policji!

PAMIĘTAJ! Między zaginięciem, a jego zgłoszeniem policji NIE MUSI upłynąć 24 lub 48 godzin.

- Zabierz ze sobą do komisariatu zdjęcie osoby zaginionej, na którym wyraźnie widać twarz osoby zaginionej.
- Nie zostawiaj policjantowi jedyne go zdjęcia osoby zaginionej! U fotografa możesz zrobić kilka kopii nie mając negatywu.
- Warto zrobić skan zdjęcia osoby zaginionej. Umożliwi to wykonanie dowolnej liczby kopii oraz szybkie przesyłanie pliku ze zdjęciem za pomocą Internetu.
- Poproś policjanta o wydanie zaświadczenia o przyjęciu zgłoszenia zaginięcia – będzie później potrzebne.

● Skontaktuj się telefonicznie lub mailowo z Fundacją ITAKA:

24h linia wsparcia:

801 24 70 70 *Czynna non stop., z numerów TP opłata jak za jeden impuls, niezależnie od długości rozmowy z każdego miejsca w Polsce*

+48 22 654 70 70 *z zagranicy i telefonów komórkowych*

Telefon w Sprawie Zaginionego Dziecka i Nastolatka:

116 000 *Czynny non stop, połączenie bezpłatne z telefonów komórkowych i stacjonarnych na terenie Polski*

Adres e-mail

biuro@zaginieni.pl

Numer faksu

+48 22 654 79 73

Specjaliści ITAKI odpowiedzą na Twoje pytania i udzielą niezbędnych wskazówek.

Zapoznaj się również ze stroną internetową www.zaginieni.pl – znajdziesz tam wszelkie niezbędne informacje dotyczące problemu zaginięcia. **Zgłoszenia zaginięcia w Fundacji ITAKA możesz dokonać na kilka sposobów: telefonicznie, mailowo lub faksem.**

Jesteśmy po to, żeby Ci pomóc: 7 dni w tygodniu, 24 godziny na dobę.

- **Rozwieś plakaty w okolicy, gdzie po raz ostatni widziany był Twój bliski**

Plakaty możesz wydrukować ze strony internetowej www.zaginieni.pl lub przygotować samemu. Pamiętaj, aby umieścić na nich zdjęcie osoby zaginionej, jej podstawowe dane oraz telefon kontaktowy swój lub Fundacji ITAKA.

Poproś o zamieszczenie odpowiedniego komunikatu. Do każdej redakcji dostarcz zdjęcie i krótką informację, kto i kiedy zaginął oraz gdzie był ostatnio widziany.

- **Skontaktuj się z sąsiadami, przyjaciółmi, kolegami z pracy osoby zaginionej**

Sprawdź, kiedy i w jakich okolicznościach widzieli ją ostatni raz. Poproś o pomoc w poszukiwaniach.

- **W miarę możliwości przejrzyj rzeczy osobiste zaginionego**

- **Sprawdź szpitale, noclegownie, ośrodki pomocy społecznej**

Zostaw w tych placówkach plakaty z wizerunkiem Twojej bliskiej osoby. Wszystkie potrzebne adresy znajdziesz na stronie internetowej Fundacji ITAKA www.zaginieni.pl

- **Przełącz sprawę zaginięcia do programu „Ktokolwiek widział, ktokolwiek wie” w TVP1 – telefon 22 851 10 35.**

DZIAŁANIA POLICJI W ZWIĄZKU Z ZAGINIĘCIEM

1. Policyjna Instrukcja prowadzenia poszukiwań

Zadania Policji dotyczące prowadzenia poszukiwań osób zaginionych określa Instrukcja stanowiąca załącznik do Zarządzenia nr 352 Komendanta Głównego Policji z dnia 16 lipca 2003 r. w sprawie prowadzenia przez policję poszukiwania osób zaginionych oraz postępowania w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezienia nieznanego zwłok (Dz. Urz. KGP z dnia 12 sierpnia 2003 r.).

Poszukiwanie osób, które zaginęły, ustalanie tożsamości osób oraz identyfikacja nieznanego zwłok - to forma pracy operacyjnej, stanowiąca zespół czynności operacyjno-rozpoznawczych, dochodzeniowo-śledczych i administracyjno-porządkowych. Ich celem jest odnalezienie osoby, której zaginięcie zgłoszono policji, ustalenie tożsamości osoby, która nie jest w stanie jej określić bądź zataja ją w sytuacji mającej znaczenie prawne, oraz identyfikacja nieznanego zwłok.

Przez zaginięcie rozumie się zdarzenie o charakterze nagłym, uniemożliwiające ustalenie miejsca pobytu osoby zaginionej i zapewnienie ochrony jej życia, zdrowia lub wolności, wymagające jej odnalezienia albo udzielenia pomocy.

Wskazana instrukcja wyróżnia dwie kategorie osób zaginionych:

Osoba zaginiona kategorii pierwszej

Osoba, która opuściła nagle ostatnie miejsce swojego pobytu w okolicznościach uzasadniających podejrzenie popełnienia na jej szkodę przestępstwa przeciwko zdrowiu, życiu lub wolności, albo uzasadniających podejrzenie zagrożenia dla jej życia, zdrowia lub wolności, a w szczególności:

- a. wskazujących na realną możliwość popełnienia przez nią samobójstwa,
- b. jeśli jest to osoba małoletnia do lat 15 i jej zaginięcie zgłoszono po raz pierwszy,
- c. jeśli jest to osoba, która z powodu wieku, choroby, upośledzenia umysłowego lub innego zakłócenia czynności psychicznych nie może kierować swoim postępowaniem albo wymaga opieki lub pomocy innych osób.

Osoba zaginiona kategorii drugiej

Osoba, która opuściła ostatnie miejsce swojego pobytu w okolicznościach nieuzasadniających niezwłocznej potrzeby zapewnienia ochrony jej życia, zdrowia lub wolności, albo udzielenia pomocy, a w szczególności, gdy:

- a. nie istnieją przesłanki właściwe dla poszukiwania osób zaliczanych do kategorii pierwszej,
- b. osoba zaginiona okazywała wcześniej niezadowolenie z własnej sytuacji życiowej lub zamiar jej zmiany albo zabrała ze sobą rzeczy osobiste,
- c. osoba zaginiona opuściła ostatnie miejsce swojego pobytu z własnej woli, a w przypadku osoby małoletniej jej zaginięcie jest samowolnym oddaleniem się z domu rodzinnego, ze schroniska dla nieletnich, zakładu poprawczego, placówki interwencyjnej, domu dziecka, ośrodka szkolno-wychowawczego lub innej tego rodzaju placówki, w której przebywała na mocy orzeczenia sądu; w szczególności, jeżeli fakty takich ucieczek zgłaszane były wcześniej policji.

Na podstawie okoliczności zaginięcia oraz cech charakteryzujących osobę zaginioną policjant kwalifikuje ją do jednej z wymienionych kategorii.

Poszukiwaniem zaginionych zajmuje się właściwa jednostka policji, działająca na terenie, na którym nastąpiło zaginięcie. Jeśli nie można ustalić miejsca zaginięcia, poszukiwania prowadzi jednostka policji ostatniego miejsca pobytu zaginionego.

PAMIĘTAJ! Możesz zgłosić zaginięcie w dowolnej jednostce policji. W takiej sytuacji przekaże ona prowadzenie poszukiwań do właściwej jednostki. Zawiadomienie zobowiązany jest przyjąć dyżurny jednostki policji, do której zgłosiła się osoba uprawniona, lub wyznaczony przez niego policjant tej jednostki.

Uprawnionym do zgłoszenia zaginięcia na policji jest:

- członek rodziny osoby zaginionej,
- kierownik instytucji, w której osoba zaginiona lub NN przebywała w celu leczenia albo sprawowania nad nią opieki,
- inna osoba, która w zgłoszonym zawiadomieniu uzasadnia podejrzenie popełnienia przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu lub wolności osoby zaginionej, albo wskazuje jednoznacznie okoliczności zaginięcia takiej osoby,
- przedstawiciel właściwego urzędu konsularnego, jeżeli osobą zaginioną jest cudzoziemiec.

Policjant przyjmujący zgłoszenie sporządza notatkę służbową. Jednocześnie ma obowiązek niezwłocznego sprawdzenia, czy osoba zaginiona nie figuruje w ewidencjach policyjnych, a następnie sam wprowadza jej dane do ewidencji.

Na żądanie osoby zgłaszającej policjant ma obowiązek wydania zaświadczenia o zgłoszeniu zaginięcia.

2. Czynności podejmowane przez policję

W przypadku zgłoszenia zaginięcia osoby zakwalifikowanej do **kategorii pierwszej** jednostka policji ma obowiązek:

- zorganizować i przeprowadzić **penetrację terenu**, gdzie osoba ta ostatnio przebywała, szczególnie zabudowań i pomieszczeń, w których mogła się ukryć, z których nie może się wydostać lub gdzie mogą znajdować się jej zwłoki;
- szczegółowo **wypytać osoby**, które jako ostatnie miały z nią kontakt;
- sprawdzić szpitale, pogotowie ratunkowe i opiekuńcze, izby bądź domy dziecka, noclegownie, izby wytrzeźwień, zakłady prawnej izolacji albo opieki społecznej w miejscu zaginięcia i zamieszkania;
- dokonać **lustracji ostatniego miejsca pobytu osoby zaginionej** w celu zabezpieczenia i utrwalenia śladów i dowodów, które mogą ułatwić identyfikację, jak na przykład ślad linii papilarnych, materiał biologiczny i próbki pisma ręcznego; z czynności tej należy sporządzić notatkę urzędową;
- sprawdzić, czy w miejscu zaginięcia i jego okolicy pojawiły się **osoby o nieustalonej tożsamości** lub trafiono na nieznanne zwłoki, odpowiadające rysopisowi zaginionej osoby;
- uzyskać **fotografię osoby zaginionej** i zarejestrować w ewidencji policyjnej;
- dokonać **rejestracji w ewidencji policyjnej dokumentów i rzeczy**, które osoba zaginiona miała przy sobie;
- opublikować w środkach masowego przekazu **komunikat o poszukiwaniu osoby zaginionej**;
- zlecić laboratorium kryminalistycznemu **oznaczenie kodu genetycznego materiału biologicznego**, pochodzącego od osoby zaginionej, w celu porównania ze zbiorem danych genetycznych.

W przypadku zgłoszenia zaginięcia osoby zakwalifikowanej do **kategorii drugiej**, obowiązkiem policji jest przede wszystkim dokonanie rejestracji informacji o zaginięciu oraz rejestracji osoby zaginionej, uzyskanie fotografii osoby zaginionej

i wprowadzenie do ewidencji policyjnej, jak również podjęcie czynności poszukiwawczych, jeżeli jest to uzasadnione treścią zgłoszenia.

Policjant prowadzący poszukiwania jest zobowiązany utrzymywać niezbędny kontakt z osobą uprawnioną, w tym udzielać jej dozwolonych prawem informacji o stanie i przebiegu poszukiwań.

Funkcjonariusze nie mają jednak obowiązku udostępniania rodzinie materiałów zgromadzonych w ramach czynności operacyjno-rozpoznawczych.

3. Zakończenie poszukiwań

Policja kończy poszukiwania, gdy:

1. osoba zaginiona zostaje odnaleziona (nawiązano z nią bezpośredni kontakt),
2. ustalono miejsce pobytu tej osoby,

O ustaleniu miejsca pobytu osoby odnalezionej policja pisemnie powiadamia osobę, która zgłosiła jej zaginięcie, oraz najbliższą rodzinę.

3. po odnalezieniu osoba zaginiona złoży pisemne oświadczenie, że nie wyraża zgody na ujawnienie osobie, która zgłosiła jej zaginięcie lub rodzinie swojego aktualnego miejsca pobytu,
4. nastąpiło sądowe stwierdzenie zgonu osoby poszukiwanej lub uznanie jej za zmarłą,
5. od zakończenia czynności poszukiwawczych upłynęło 15 lat.

Zakończenie poszukiwań nie powoduje usunięcia danych o osobie zaginionej z ewidencji policyjnej.

4. Ujawnienie osoby o nieznannej tożsamości

W przypadku ujawnienia przez policję osoby, której dane personalne są nieznane, niepełne lub niewiarygodne, **podejmowane są niezwłocznie czynności zmierzające do ustalenia tożsamości tej osoby** (wypytywanie osób ustalonych przy ujawnieniu tej osoby, pobranie odcisków linii papilarnych), a następnie sprawdzenie, czy została ona zarejestrowana w ewidencji policyjnej. W sytuacji, gdy niemożność identyfikacji jest następstwem choroby psychicznej, upośledzenia umysłowego lub innego zakłócenia czynności psychicznych tej osoby do czasu rozpoznania tożsamości takiej osoby należy umieścić ją w zakładzie opiekuńczym.

Jeżeli osoba celowo zataja swoją tożsamość i niemożność identyfikacji nie jest następstwem stanu zdrowia tej osoby - należy podjąć czynności określone w przepisach procedury karnej.

Jeżeli w ciągu roku od ujawnienia osoby dalsze czynności policyjne nie przyniosą rezultatu, funkcjonariusz prowadzący sprawę występuje do właściwego sądu rejonowego z wnioskiem o wydanie orzeczenia, które będzie podstawą do sporządzenia nowego aktu urodzenia tej osoby.

W razie śmierci osoby o nieznanym tożsamości czynności identyfikacyjne, pozwalające na ustalenie jej tożsamości, prowadzi się przez 3 lata.

Ustalenie tożsamości osoby NN następuje, gdy:

- rozpozna ją członek najbliższej rodziny, opiekun prawny lub co najmniej dwie osoby, które ją znały,
- zostaną zebrane dowody stwierdzające tożsamość, takie jak badanie DNA czy badanie daktyloskopijne,
- osoba o nieustalonym tożsamości poda swoje prawdziwe dane osobowe, które zostaną następnie potwierdzone.

5. Działania policji w przypadku znalezienia zwłok zaginionego

W przypadku odnalezienia zwłok, policja podejmuje czynności, które mają na celu zabezpieczenie miejsca ich odnalezienia oraz pozwolą ustalić przyczyny śmierci. Policja dokonuje wspomnianych czynności przy udziale prokuratora i biegłego lekarza.

NN (o nieustalonym tożsamości) zwłoki uważa się za zidentyfikowane, gdy:

- rozpoznał je członek najbliższej rodziny, opiekun prawny lub co najmniej dwie osoby, które bezpośrednio znały zmarłego,
- uzyskano pozytywną ekspertyzę daktyloskopijną,
- zebrano inne dowody stwierdzające tożsamość nieznaną zwłok, w tym pozytywną ekspertyzę badań genetycznych.

Po wyczerpaniu możliwości identyfikacyjnych i dokonaniu analizy zgromadzonych materiałów, nie wcześniej jednak niż przed upływem 3 lat od dnia ujawnienia NN zwłok, policjant prowadzący identyfikację może podjąć decyzję o zakończeniu czynności identyfikacyjnych.

Zakończenie identyfikacji i usunięcie danych dotyczących identyfikacji z ewidencji policyjnej następuje po upływie 25 lat od daty zakończenia czynności identyfikacyjnych. Materiały z przeprowadzonych czynności gromadzi się w teczce identyfikacji, zawierającej m.in. kopie protokołów oględzin zwłok, odzieży i miejsca ich znalezienia, odpis protokołu sekcji zwłok, oznaczenie miejsca pochówku NN zwłok z opisem lokalizacji na planie cmentarza.

6. Zaginięcia osób poza granicami Polski

Poszukiwania obywateli polskich za granicą prowadzi INTERPOL – Biuro Międzynarodowej Współpracy Policji przy Komendzie Głównej Policji w Warszawie. Policjant przyjmujący tego rodzaju zgłoszenie zobowiązany jest do przekazania wniosku o wszczęcie poszukiwań za granicą.

7. Zaginięcia cudzoziemców na terytorium Polski

W przypadku zaginięcia obywatela obcego państwa na terytorium RP policja ma obowiązek podjąć takie same działania jak w przypadku obywatela polskiego.

8. Handel ludźmi

Część zaginięć w Polsce oraz poza granicami kraju jest związana z handlem ludźmi. Poniżej przedstawiamy na czym polega to zjawisko i jakie zagrożenia się z nim wiążą.

Pierwszy etap to werbowanie ludzi, **drugi etap** – transport, przekazywanie, ukrywanie (np. przy nielegalnym przekraczaniu granicy), **trzeci etap** – wykorzystywanie (praca przymusowa, wykorzystywanie seksualne, handel organami).

Charakterystyczne dla zjawiska handlu ludźmi jest stosowanie przymusu w formie groźby lub użycia siły, a niekiedy uprowadzenie lub oszustwo (wprowadzenie w błąd).

Werbowanie może odbywać się zarówno z pewnym przyzwoleniem ze strony ofiar, jak też z wykorzystaniem ich niewiedzy lub naiwności. Korzystają z tego nieuczciwi pośrednicy, którzy mają rzekomo np. ułatwić znalezienie pracy, a w konsekwencji przemocą zmuszają ofiary do określonego działania. Bardzo często są one pozbawiane dokumentów i pieniędzy, co ma uniemożliwić ucieczkę.

Z uwagi na fakt, iż ofiary handlu ludźmi zazwyczaj mają pracować poza Polską, ich transport to w wielu przypadkach nielegalne przekraczanie granicy, co z kolei uniemożliwia identyfikację tych osób.

Ofiary handlu ludźmi po dotarciu na miejsce przeznaczenia zmuszane są do niewolniczej pracy, a często do uprawiania nierządu. W ten sposób mają „odrobić” nakłady, jakie zostały poniesione na ich transport oraz utrzymanie. W skrajnych przypadkach ofiary handlu ludźmi traktowane są jako „własność” osoby, u której pracują.

Zjawisko handlu ludźmi dotyczy obecnie wielu osób poszukujących pracy za granicą.

Z powodu otwarcia wszystkich rynków pracy na terenie Unii Europejskiej i państw Europejskiego Obszaru Gospodarczego jest ono coraz powszechniejsze, ale niestety trudne do wykrycia i udowodnienia.

W wyniku nowelizacji Kodeksu karnego doszło do zdefiniowania pojęcia handlu ludźmi oraz niewolnictwa oraz określenia wymiaru kary za to przestępstwo.

Handlem ludźmi jest werbowanie, transport, dostarczanie, przekazywanie, przechowywanie lub przyjmowanie osoby z zastosowaniem:

- przemocy lub groźby bezprawnej,
- uprowadzenia,
- podstępu,
- wprowadzenia w błąd albo wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania,
- nadużycia stosunku zależności, wykorzystania krytycznego położenia lub stanu bezradności,
- udzielenia albo przyjęcia korzyści majątkowej lub osobistej albo jej obietnicy osobie sprawującej opiekę lub nadzór nad inną osobą,
- w celu jej wykorzystania, nawet za jej zgodą, w szczególności w prostytucji, pornografii lub innych formach seksualnego wykorzystania, w pracy lub usługach o charakterze przymusowym, w żebractwie, w niewolnictwie lub innych formach wykorzystania poniżających godność człowieka albo w celu pozyskania komórek, tkanek lub narządów wbrew przepisom ustawy.

Jeżeli zachowanie sprawcy dotyczy małoletniego, stanowi ono handel ludźmi, nawet gdy nie zostały użyte metody lub środki wymienione powyżej.

Niewolnictwo jest stanem zależności, w którym człowiek jest traktowany jak przedmiot własności.

Zgodnie z art. 189 a, kto dopuszcza się handlu ludźmi, podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3. Kto czyni przygotowania do popełnienia tego przestępstwa, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

ZAGINIENI A PRAWO KARNE

1. Wszczęcie postępowania karnego

Kiedy istnieje podejrzenie, że przyczyną zaginięcia jest przestępstwo, rodzina zaginionego może wnioskować o wszczęcie postępowania karnego. Należy wówczas złożyć we właściwej prokuraturze rejonowej lub w najbliższej jednostce policji zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa. W razie śmierci pokrzywdzonego, prawa które by mu przysługiwały, mogą być wykonywane przez osoby najbliższe, a w wypadku ich braku lub nieujawnienia - prokuratora działającego z urzędu.

W sprawach o przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego pokrzywdzony może działać jako strona w charakterze oskarżyciela posiłkowego obok oskarżyciela publicznego lub zamiast niego. Śmierć oskarżyciela posiłkowego nie tamuje biegu postępowania. Osoby najbliższe mogą przystąpić do postępowania w charakterze oskarżyciela posiłkowego w każdym stadium postępowania.

2. Działania prokuratora

Prokurator, po przeanalizowaniu treści zawiadomienia i ewentualnym zebraniu niezbędnych danych pozwalających na potwierdzenie lub wykluczenie faktu popełnienia przestępstwa, przekazuje sprawę policji w celu przeprowadzenia przez nią określonych czynności albo też odmawia wszczęcia postępowania.

Na decyzję prokuratora o odmowie wszczęcia postępowania lub jego umorzeniu rodzinie zaginionego (osobie najbliższej) – jako stronie postępowania – przysługuje prawo wniesienia zażalenia do sądu właściwej instancji.

3. Zażalenia, skargi

Zażalenia na postanowienia prokuratura, policji, a także wnioski dotyczące podejmowanych czynności, powinny być wnoszone na piśmie. Należy pamiętać o zachowaniu terminów do ich złożenia. Pismo złożone po terminie nie będzie wywoływać określonych skutków prawnych.

4. Prawa rodziny zaginionego w procesie karnym

W przypadku gdy wszczynane jest postępowanie karne w związku z zaginięciem, rodzina zaginionego (osoby najbliższe), powinna być zawiadomiona o tym fakcie. Przysługuje jej prawo do przeglądania akt dotyczących postępowania (w toku postępowania przygotowawczego tylko za zgodą prowadzącego to postępowanie), zgłaszania wniosków związanych z podejmowanymi w postępowaniu czynnościami oraz uczestniczenia w czynnościach procesowych.

SPRAWY MAŁŻONKÓW

1. Wspólność majątkowa małżonków

Z chwilą zawarcia małżeństwa zamiast dotychczasowych dwóch odrębnych majątków małżonków powstaje majątek wspólny. Tworzy się między nimi tzw. wspólność majątkowa. W praktyce oznacza to, że uzyskane wynagrodzenie za pracę (a także inne dochody) oraz przedmioty nabyte przez każdego z małżonków w czasie trwania ich związku, tworzą – co do zasady – jeden wspólny majątek. Warto o tym pamiętać, ponieważ **w sytuacji zaginięcia jednego z małżonków wynagrodzenie drugiego w dalszym ciągu będzie wchodziło do ich majątku wspólnego i w pewnych sytuacjach może podlegać egzekucji za długi zaginionego.**

Ustalenie, w skład którego z majątków małżonków (odrębnego czy wspólnego) wchodzi poszczególne przedmioty, może mieć znaczenie w postępowaniu egzekucyjnym, prowadzonym przez komornika.

Wspólność ustawowa trwa przez cały okres małżeństwa. Może być zniesiona umownie przez oboje małżonków w formie aktu notarialnego lub na żądanie jednego z nich przez sąd – sądowe ustanowienie rozdzielnosci majątkowej.

2. Ustanowienie rozdzielnosci majątkowej małżonków

Może się zdarzyć, że zaginiony świadomie odchodzi z domu, pozostawiając opuszczonej rodzinie problemy finansowe (np. zaciągnął lub w dalszym ciągu zaciąga zobowiązania - kredyty, pożyczki itp.). **W takiej sytuacji opuszczony małżonek może wystąpić o sądowe ustanowienie rozdzielnosci majątkowej.** Po jego przeprowadzeniu dochody współmałżonków nie będą już wchodzić do ich majątku wspólnego. Dochody te będą powiększać ich majątki osobiste (tak jak po przeprowadzonym rozwodzie), a wierzyciele jednego małżonka nie będą mogli dochodzić zaspokojenia z majątku drugiego małżonka. **W celu ustanowienia rozdzielnosci małżonek zaginionego musi złożyć do sądu pozew o ustanowienie rozdzielnosci majątkowej między małżonkami.** Sąd przychyli się do takiego pozwu, jeśli zachodzą ważne powody (do których zaginięcie małżonka jak najbardziej się zalicza). Wyrok sądu umożliwi podział wspólnego majątku małżonków. Ustanowienia rozdzielnosci majątkowej można żądać również z mocą wsteczną.

Wzór wniosku o ustanowienie rozdzielnosci majątkowej na stronie 38

3. Zabezpieczenie majątku osoby zaginionej – kurator

Istnieje możliwość sprawowania opieki nad majątkiem osoby zaginionej. Należy w takiej sytuacji złożyć wniosek o ustanowienie kuratora dla osoby, która z powodu nieobecności nie może prowadzić swoich spraw – zgodnie z art. 184 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, z jednoczesnym wskazaniem osoby kuratora. **Najlepiej, żeby kuratorem była osoba bliska, której zależy na zabezpieczeniu majątku zaginionego.** Wniosek należy złożyć do sądu opiekuńczego właściwego dla ostatniego miejsca zamieszkania osoby zaginionej.

Kurator będzie mógł dokonywać różnego rodzaju czynności prawnych związanych z dysponowaniem majątkiem zaginionego. Wyznaczony przez sąd kurator jest zobowiązany do zabezpieczania wszelkich środków finansowych uzyskanych w wyniku sprawowanej kurateli. Kurator musi przedstawiać sądowi sprawozdania ze sprawowanej opieki nad majątkiem. Sąd może wezwać osobę pełniącą obowiązki kuratora do przedstawienia różnego rodzaju dokumentów, np. wyciągu z konta, umowy najmu mieszkania itp.

Wzór wniosku o ustanowienie kuratora w celu ochrony praw osoby, która z powodu nieobecności nie może prowadzić swoich spraw na stronie 39

Kuratora ustanawianego na podstawie przepisów Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego nie należy mylić z kuratorem do doręczeń pism procesowych ustanawianym na podstawie art. 143 Kodeksu postępowania cywilnego. Kurator „do doręczeń” odbiera jedynie pisma procesowe dla strony postępowania, której miejsce pobytu nie jest znane. Ustanawia go sąd orzekający w danej sprawie, na wniosek drugiej strony postępowania. Wniosek taki może być zawarty już w pozwie. Instytucja kuratora „do doręczeń” pozwala prowadzić postępowanie pomimo nieobecności zaginionego. Kurator „do doręczeń” pełni rolę wyłącznie procesową i tylko na użytek postępowania w konkretnej sprawie (np. o alimenty).

4. Zarządzanie majątkiem wspólnym małżonków

Jeśli trzeba sprzedać lub wynająć np. nieruchomości, która jest własnością obojga małżonków, można to zrobić mimo zaginięcia jednego z właścicieli. Należy w tej sytuacji złożyć do sądu wniosek z uzasadnieniem o zezwolenie na dokonanie takiej czynności. Sąd udzieli zezwolenia, jeśli przemawiać za tym będzie dobro rodziny.

Wzór wniosku o zezwolenie małżonkowi na sprzedaż wspólnej nieruchomości na stronie 40

5. Odpowiedzialność za zobowiązania zaginionego

Jeżeli osoba zaginiona pozostawiła niespłacone zobowiązania (długi), rodzi się pytanie, czy członkowie jej rodziny mogą ponosić za nie odpowiedzialność majątkową.

Ogólna zasada mówi, iż każdy ponosi odpowiedzialność jedynie za własne działania, dlatego też w przeważającej liczbie przypadków członkowie rodziny zaginionego nie muszą się obawiać działań jego wierzycieli.

Od tej reguły możliwe są pewne odstępstwa opisane poniżej.

Przede wszystkim trzeba pamiętać, że **działania wierzycieli mogą dotyczyć odrębnego majątku zaginionego**, z którego często korzysta cała rodzina (np. samochodu, który został zakupiony przez zaginionego przed zawarciem małżeństwa).

Ponadto trzeba wprowadzić **rozdzielenie dwóch rodzajów ewentualnych zobowiązań zaginionego**: cywilnoprawnych, które są wynikiem jego działań w sferze prawa cywilnego (np. zawierania umów, pożyczek, kredytów, należności na rzecz kontrahentów), oraz **publicznoprawnych**, czyli należności na rzecz szeroko rozumianego państwa (urzędu skarbowego, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych).

5.1 Odpowiedzialność za zobowiązania cywilnoprawne

Za takie zobowiązania (dopóki w świetle prawa zaginiony uznawany jest za osobę żyjącą), nie ponoszą odpowiedzialności jego dzieci, rodzice ani rodzeństwo.

Małżonkowie są odpowiedzialni solidarnie za zobowiązania zaciągnięte przez jednego z nich w sprawach wynikających z zaspokajania zwykłych potrzeb rodziny. Tym samym wszędzie tam, gdzie małżonek będzie działał na rzecz całej swojej rodziny (np. wynajmie mieszkanie, zawrze umowy z dostawcami energii elektrycznej, gazu itp.), a następnie zaginie, za te zobowiązania będzie odpowiadał w pełnej wysokości i z całego swego majątku także drugi małżonek.

Za pozostałe zobowiązania zaginionego odpowiedzialność ponosi tylko on sam ze swego majątku odrębnego. Jeżeli jednak zaginiony małżonek zaciągnął zobowiązanie **za zgodą drugiego małżonka**, wierzyciel może żądać zaspokojenia także z majątku wspólnego małżonków.

W przypadku, gdy zaginiony małżonek zaciągnął zobowiązanie **bez zgody drugiego małżonka**, wierzyciel może żądać zaspokojenia z majątku osobistego dłużnika, a także z jego wynagrodzenia za pracę, czy z dochodów uzyskanych przez dłużnika z innej działalności zarobkowej. Jeżeli wiarygodność powstała w związku z prowadzeniem przedsiębiorstwa – także z przedmiotów majątkowych, które wchodziły w skład przedsiębiorstwa. Podobnie, jeżeli dług powstał przed zawarciem małżeństwa, wierzyciel może żądać zaspokojenia z majątku osobistego dłużnika, a także z jego wynagrodzenia za pracę, czy dochodów uzyskanych przez dłużnika z innej działalności zarobkowej.

5.2 Postępowanie przed sądem

Wierzyciel, który chce wyegzekwować swój dług od zaginionego, musi złożyć do sądu pozew o zapłatę. Pozew ten inicjuje postępowanie, podczas którego sąd

bada sprawę i wydaje wyrok (w pewnych sytuacjach nakaz zapłaty). **To postępowanie zazwyczaj toczy się bez udziału małżonka zaginionego.** Warto jednak pamiętać, że zarówno małżonek, jak i inni członkowie rodziny zaginionego mogą mieć wpływ na przebieg toczącego się postępowania:

- **powinni oni poinformować listonosza, doręczającego wezwanie lub pismo z sądu, o tym, że adresat zaginął.** Członkowie rodziny zaginionego w żadnym wypadku nie powinni sami odbierać takich pism,
- **rodzina może skłonić doręczającego, by adnotację o zaginięciu umieścił na zwrotnym potwierdzeniu odbioru – zwrotce,**
- **jeśli listonosz zostawi tzw. awizo – można wyjaśnić na poczcie, że adresat zaginął,**
- **jeżeli rodzina zna sygnaturę, pod jaką sprawa toczy się w sądzie, powinna wysłać do sądu krótkie pismo z informacją o zaginięciu. Do pisma powinno się dołączyć kopię zaświadczenia z policji o zgłoszeniu zaginięcia.**

Działania te mogą doprowadzić do wstrzymania wydania wyroku lub nakazu zapłaty, dopóki zaginiony się nie odnajdzie. Może się jednak zdarzyć, że mimo tych działań sąd i tak zasądzi od dłużnika określoną kwotę pieniężną. Jeżeli zaginiony nie skorzysta z możliwości zaskarżenia takiego orzeczenia, będzie ono podstawą do działań komornika.

Trzeba pamiętać, że orzeczenie to określa jedynie, iż zaginiony ma uiścić określoną w nim kwotę, nie wskazuje natomiast, za pomocą jakich środków ma to uczynić.

5.3 Postępowanie egzekucyjne

Jeśli dłużnik nie spełni dobrowolnie świadczenia zasądzonego wyrokiem (lub nakazem zapłaty), wierzyciel może wszcząć postępowanie egzekucyjne. Dopiero podczas tego postępowania komornik może zająć majątek dłużnika (w omawianym przypadku będącego zaginionym) oraz ewentualnie majątek wspólny małżonków. **Jeśli zatem wierzyciel zechce sięgnąć do majątku wspólnego małżonków, będzie musiał wykazać, że drugi małżonek wyraził zgodę na zaciągnięcie egzekwowanej wierzytelności.** Postanowienie sądu, zezwalające na taką egzekucję nazywane jest **postanowieniem o nadaniu klauzuli wykonalności** przeciwko małżonkowi dłużnika. Małżonek zaginionego może bronić się przed skutkami takiego postanowienia, składając na nie zażalenie (np. gdy nie wyraził zgody na zaciągnięcie zobowiązania przez zaginionego).

Może się jednak zdarzyć, że po wydaniu postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi zaginionego dłużnika, małżonek ten będzie kwestionował zasądzone zobowiązanie, twierdząc na przykład, iż jest pewny, że zaginiony sam je spłacił. Należy bowiem pamiętać, że małżonek zaginionego nie mógł pod-

nieść tego dotychczas, gdyż postępowanie toczyło się bez jego udziału. W takiej sytuacji skorzystać może z kolejnego środka obrony, jakim jest **wniesienie do sądu powództwa przeciwegzekucyjnego**. Powództwo takie inicjuje postępowanie, a w jego wyniku sąd może wyłączyć lub ograniczyć możliwość prowadzenia egzekucji z majątku wspólnego małżonków.

Niedopuszczalne jest natomiast w postępowaniu egzekucyjnym zajęcie przedmiotów należących do majątku odrębnego małżonka, który nie jest dłużnikiem. Gdyby do takiego zajęcia jednak doszło, małżonek ten może złożyć do sądu skargę na czynności komornika bądź wniosek o umorzenie postępowania egzekucyjnego w części, w jakiej dotyczy jego majątku odrębnego.

5.4 Odpowiedzialność za zobowiązania publicznoprawne

Jeśli zaginiony pozostawił zobowiązania względem urzędu skarbowego bądź Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (np. z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej), odpowiedzialność współmałżonka wygląda zupełnie inaczej. **Za takie zobowiązania dłużnik odpowiada całym swoim majątkiem odrębnym i całym majątkiem wspólnym**. Komornik będzie więc mógł zająć wynagrodzenia za pracę obydwójga małżonków. Co więcej – ustanowienie rozdzielności majątkowej będzie skuteczne jedynie w stosunku do tych długów zaginionego małżonka, które powstały po jej ustanowieniu.

6. Rozwód z zaginionym

Pozew o rozwód należy złożyć w sądzie okręgowym, któremu podlegało ostatnie wspólne miejsce zamieszkania małżonków, jeśli jedno z nich dalej tam mieszka. Jeżeli jest inaczej, właściwym będzie sąd miejsca zamieszkania strony pozwanej. Jeżeli i ten warunek nie może być spełniony, sądem właściwym będzie sąd miejsca zamieszkania powoda.

W pozwie o rozwód należy wykazać, że doszło do zupełnego i trwałego rozkładu pożycia między małżonkami. Rozkład ten oznacza zerwanie wszystkich łączących ich więzi zarówno w sferze duchowej, jak i fizycznej, a także gospodarczej. Do rozkładu pożycia mogło dojść wskutek nieobecności małżonka spowodowanej jego zaginięciem. Należy wskazać wszystkie przyczyny i okoliczności uzasadniające orzeczenie rozwodu.

Do pozwu należy dołączyć zaświadczenie z policji o zgłoszeniu zaginięcia i o prowadzonych poszukiwaniach.

Alimenty na rzecz nieletniego

W sytuacji, gdy osoba zaginiona pozostawiła dziecko, rodzic sprawujący opiekę może żądać alimentów na rzecz nieletniego składając pozew o alimenty przeciwko osobie zaginionej lub wnioskować o ich zasądzenie w pozwie rozwodowym.

- Żądając alimentów, należy podać niezbędne informacje dotyczące dziecka, wskazać miesięczną wysokość alimentów i uzasadnić swoje żądanie. Nie musi to być kwota odpowiadająca połowie miesięcznych kosztów utrzymania dziecka.
- Zgodnie z kodeksem rodzinnym i opiekuńczym obowiązek alimentacyjny względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, może polegać na osobistych staraniach rodzica o utrzymanie lub wychowanie dziecka; w związku z tym kosztów jego utrzymania nie dzieli się równo po połowie pomiędzy rozwiedzionych rodziców.
- W pozwie należy podać informacje dotyczące wydatków ponoszonych na dziecko, jego potrzeb oraz wysokość dochodów rodzica, który będzie się nim opiekował. Informacje te należy potwierdzić załącznikami w postaci odpisu aktu małżeństwa, odpisu aktu urodzenia dziecka, rachunków związanych z jego utrzymaniem oraz zaświadczeniem o uzyskiwanych dochodach rodzica.

W wyroku orzekającym rozwód sąd rozstrzyga o sposobie sprawowania władzy rodzicielskiej nad wspólnym małoletnim dzieckiem obojga małżonków. Orzeka, w jakiej wysokości każdy z małżonków obowiązany jest do ponoszenia kosztów utrzymania i wychowania dziecka oraz przy którym z rodziców dziecko będzie miało każdorazowe miejsce zamieszkania, a także jak mają wyglądać kontakty rodziców z dzieckiem. W wypadku zaginięcia jednego z małżonków sąd może powierzyć wykonywanie władzy rodzicielskiej drugiemu z rodziców pozbawiając lub zawieszając władzę rodzicielską zaginionego rodzica.

Wzór pozwu o rozwód na stronie 41

7. Separacja z zaginionym

Analogicznie do sprawy rozwodowej małżonek zaginionego może przeprowadzić sprawę o separację. W przypadku separacji rozkład pożycia małżeńskiego nie wykazuje jeszcze cech trwałości. Jej celem jest umożliwienie małżonkom powrotu do wspólnego pożycia przy zachowaniu węzła małżeńskiego. Jest to rozwiązanie, które umożliwia prawne uregulowanie sytuacji małżonków w przypadku ich faktycznego rozłączenia

Wzór pozwu o separację na stronie 43

8. Alimenty od rodziców zaginionego

Małżonek zaginionego, wychowujący dziecko, będąc w trudnej sytuacji materialnej powinien pamiętać, że obowiązek utrzymania, a także wychowania obciąża również krewnych w linii prostej – czyli dziadków dziecka. **Dopuszczalna jest**

zatem sytuacja założenia sprawy o alimenty przeciwko rodzicom ojca lub matki dziecka. Jednak w takiej sytuacji osoba dochodząca alimentów musi wykazać w pozwie, że dziecko żyje w niedostatku. Należy zauważyć, że nie ma jednoznacznej definicji pojęcia niedostatku – przyjmuje się, że z niedostatkiem mamy do czynienia, kiedy nie ma możliwości zaspokojenia dziecka jego usprawiedliwionych potrzeb.

Wzór pozwu o alimenty od rodziców zaginionego na stronie 44

SPRAWOWANIE WŁADZY RODZICIELSKIEJ

W związku z nieobecnością jednego z rodziców spowodowaną zaginięciem pojawia się problem braku możliwości uzyskania jego zgody w istotnych sprawach dotyczących dziecka – na przykład gdy potrzebna jest zgoda obojga rodziców na wyjazd dziecka za granicę albo na wyrobienie dziecku paszportu. Taką zgodę może wydać sąd na wniosek drugiego rodzica.

Sąd opiekuńczy może również orzec o zawieszeniu władzy rodzicielskiej, kiedy występuje przemijająca przeszkoda w jej wykonywaniu. W trakcie zawieszenia władzy rodzicielskiej jednego rodzica drugi z rodziców sprawuje ją samodzielnie – sam decyduje o istotnych sprawach dziecka i nie musi zwracać się do sądu opiekuńczego.

Wyrobienie paszportu dla dziecka:

- należy złożyć do sądu opiekuńczego (będzie nim wydział rodzinny i nieletnich w sądzie rejonowym) wniosek o udzielenie przez sąd zgody, niejako w zastępstwie zaginionego, na wyrobienie paszportu,
- do wniosku należy dołączyć zaświadczenie z policji o zgłoszeniu zaginięcia,
- wniosek należy uzasadnić powołując się przede wszystkim na fakt zaginięcia drugiego rodzica,
- następnie orzeczenie sądu należy dołączyć do wniosku o wydanie paszportu.

Podobny wniosek należy złożyć do sądu w przypadku konieczności zawieszenia władzy rodzicielskiej zaginionego.

1. Rodzina zastępcza

Jeżeli zaginie jedno z rodziców dziecka, a drugie nie może bezpośrednio sprawować władzy rodzicielskiej, można starać się o ustanowienie rodziny zastępczej dla nieletniego.

Umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu opiekuńczego. Należy zatem złożyć do wydziału rodzinnego i nieletnich sądu rejonowego wniosek o ustanowienie rodziny zastępczej.

Starosta udziela pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania każdego dziecka umieszczonego w takiej rodzinie.

Szczegółowe zasady dotyczące organizacji, funkcjonowania oraz umieszczania nieletnich w rodzinach zastępczych określa ustawa o pomocy społecznej.

2. Porwania rodzicielskie

Z porwaniem rodzicielskim mamy do czynienia, gdy jedno z rodziców zabiera dziecko bez porozumienia z drugim z rodziców i bez jego zgody, nie podając żadnych informacji o miejscu pobytu dziecka oraz o tym, na jaki czas je zabiera. Przyczyny takich sytuacji są różne – najczęściej jest to brak porozumienia między rodzicami, wzajemne utrudnianie kontaktów z dzieckiem itp.

Zasadnicze znaczenie dla dokonania oceny sytuacji prawnej porwania rodzicielskiego mają przede wszystkim:

- sposób sprawowania władzy rodzicielskiej przez rodziców,
- ograniczenie lub pozbawienie władzy rodzicielskiej w stosunku do któregoś z rodziców,
- dotychczasowe miejsce zamieszkania dziecka,
- uregulowanie odpowiednim orzeczeniem sądu lub jego brak wzajemnych relacji rodziców i dziecka.

W przypadku zgłoszenia porwania rodzicielskiego prawnicy Fundacji ITAKA udzielają niezbędnych informacji i pomagają w przygotowaniu pism inicjujących postępowanie mające na celu uregulowanie sytuacji prawnej dziecka, np. wniosku o ograniczenie/pozbawienie władzy rodzicielskiej, wniosku o wydanie dziecka, pozwu rozwodowego, a także udzielają pomocy w działaniach prowadzonych w trybie Konwencji Haskiej dotyczącej cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę.

SĄDOWE USTALENIE ŚMIERCI

1. Uznanie za zmarłego

Istnieje prawna możliwość uznania osoby zaginionej za zmarłą – na podstawie orzeczenia sądu. Przesłanką, umożliwiającą sądowi wydanie takiego orzeczenia, jest upływ odpowiednio długiego czasu od momentu, w którym według posiadanych informacji osoba zaginiona jeszcze żyła. **Uznanie za zmarłego jest na ogół możliwe po dziesięciu latach od zaginięcia, jednakże, gdyby w chwili uznania za zmarłego zaginiony ukończył siedemdziesiąt, wystarczy upływ lat pięciu.**

2. Co należy zrobić?

W sprawach o uznanie za zmarłego co do zasady właściwy jest sąd ostatniego miejsca zamieszkania zaginionego. Do zgłoszenia wniosku o uznanie za zmarłego uprawniony jest każdy zainteresowany. Wniosek o uznanie za zmarłego można zgłosić nie wcześniej niż na rok przed końcem terminu, po upływie którego zaginiony może być uznany za zmarłego. Gdy jednak uznanie za zmarłego może nastąpić po upływie roku lub krótszego niż rok terminu od zdarzenia, które uzasadnia prawdopodobieństwo śmierci zaginionego, wniosek o uznanie za zmarłego zgłosić można dopiero po upływie tego terminu.

We wniosku należy podać:

- imię, nazwisko, wiek, imiona rodziców oraz nazwisko rodowe matki zaginionego,
- ostatnie znane miejsce zamieszkania lub pobytu zaginionego,
- okoliczności uzasadniające wniosek należy uprawdopodobnić.

W postanowieniu o uznaniu za zmarłego sąd oznacza dokładną datę, a w miarę możliwości także godzinę domniemanej śmierci zaginionego. Postanowienie to stanowi podstawę do sporządzenia w urzędzie stanu cywilnego aktu zgonu osoby uznanej za zmarłą. Należy pamiętać, że sąd ma obowiązek umieszczenia ogłoszenia o wszczęciu postępowania w piśmie poczytnym na całym obszarze państwa i podania publicznie do wiadomości w miejscu ostatniego zamieszkania zaginionego w sposób na tym obszarze przyjęty. Koszty umieszczenia ogłoszenia obciążają wnioskodawcę.

Wzór wniosku o uznanie za zmarłego na stronie 45

3. Sądowe stwierdzenie zgonu

Niezależnie od wniosku o uznanie za zmarłego osoba zainteresowana może w pewnych okolicznościach złożyć do sądu wniosek o stwierdzenie zgonu. **Różnica między uznaniem za zmarłego a stwierdzeniem zgonu polega na tym, że w przypadku uznania za zmarłego nie wiadomo na pewno czy osoba zaginiona żyje, czy też zmarła.** Natomiast przy stwierdzeniu zgonu wiemy na pewno, że osoba ta nie żyje, ale nie został sporządzony akt zgonu.

Wniosek o stwierdzenie zgonu zostanie przez sąd uwzględniony, jeżeli śmierć osoby, której zgon ma być sądowo stwierdzony, będzie niewątpliwa, nawet jeśli nie odnaleziono zwłok tej osoby (zaginęła np. w katastrofie lotniczej lub podczas powodzi). Taki wniosek może być złożony w każdym czasie. Sąd w trakcie postępowania bada wszystkie istotne okoliczności sprawy i w postanowieniu stwierdzającym zgon określa najbardziej prawdopodobną chwilę śmierci tej osoby. Także takie postanowienie jest z prawnego punktu widzenia tożsame ze śmiercią danej osoby i wywołuje wszelkie wynikające z niej skutki.

Wniosek o stwierdzenie zgonu na stronie 46

Dowód, że osoba, uznana za zmarłą albo której zgon został sądownie stwierdzony, pozostaje przy życiu, może być przeprowadzony tylko w postępowaniu przed sądem po złożeniu odpowiednio:

- wniosku o uchylenie postanowienia orzekającego uznanie za zmarłego bądź,
- wniosku o uchylenie postanowienia stwierdzającego zgon.

KOSZTY SĄDOWE W SPRAWACH CYWILNYCH

1. Co to są koszty sądowe?

Koszty sądowe to wszelkie koszty, których poniesienie jest niezbędne do celowego dochodzenia swoich praw i celowej obrony przed sądem cywilnym. **O tym, która strona ponosi koszty postępowania i w jakim zakresie, rozstrzyga sąd w orzeczeniu kończącym sprawę.** Zasadą jest, że obciążą one stronę przegrywającą sprawę, która po uprawomocnieniu się orzeczenia ma obowiązek zwrócić drugiej stronie koszty postępowania w kwocie w nim wskazanej. Do czasu wydania takiego orzeczenia obie strony – co do zasady – będą ponosić koszty, które wiążą się z ich udziałem w postępowaniu.

Na koszty postępowania składają się opłaty i wydatki.

- Opłatę pobiera się od wniesienia pozwu lub wniosku inicjującego postępowanie, jak od niektórych pism składanych w jego dalszej części.
- W sprawach o prawa majątkowe wysokość opłaty uzależniona jest od wartości przedmiotu sporu (opłata stosunkowa).
- W sprawach o prawa niemajątkowe oraz we wskazanych w ustawie niektórych sprawach o prawa majątkowe pobiera się opłatę stałą (np. od pozwu o rozwód – 600 zł, od wniosku o dokonanie przez małżonka czynności przekraczającej zwykły zarząd – 40 zł).
- Jeśli natomiast wartości przedmiotu sporu nie da się ustalić na samym początku postępowania, sędzia określi opłatę tymczasową. Zasadą jest, że sąd wskazuje stronie, jaką opłatę należy wnieść od pisma, i wzywa do jej uiszczenia.

Oprócz opłat do kosztów sądowych wlicza się również wydatki. Obejmują one m.in. zwrot kosztów podróży i noclegu oraz utraconych zarobków lub dochodów świadków, wynagrodzenie i zwrot kosztów poniesionych przez biegłych, tłumaczy oraz kuratorów ustanowionych dla strony w danej sprawie oraz koszty przeprowadzenia innych dowodów. Na poczet tych wydatków sąd może w pewnych sytuacjach nałożyć na stronę postępowania, która zażądała czynności związanej z wydatkami, obowiązek złożenia zaliczki. Sąd może także postanowić, że niektóre wydatki obciążać będą tymczasowo – do czasu wydania orzeczenia kończącego postępowanie – Skarb Państwa. Do uiszczenia kosztów sądowych obowiązana jest strona, która wnosi do sądu pismo podlegające opłacie lub powodujące wydatki, chyba że ustawa stanowi inaczej.

2. Zwolnienie od kosztów sądowych

Osoba, która nie jest w stanie samodzielnie ponieść kosztów postępowania, może się ubiegać o zwolnienie od kosztów sądowych.

Co trzeba zrobić?

- Należy złożyć w sądzie odpowiedni wniosek, do którego dołącza się oświadczenie (na specjalnym formularzu, który można otrzymać w sekretariacie sądu), że nie jest się w stanie ponieść tych kosztów bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny.
- Wniosek o przyznanie zwolnienia od kosztów sądowych należy zgłosić na piśmie lub ustnie do protokołu w sądzie, w którym sprawa się toczy.
- Złożenie wniosku do protokołu nie uchyła obowiązku przedstawienia wyżej wymienionego oświadczenia.
- Wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych można również zgłosić w piśmie inicjującym postępowanie (w pozwie, wniosku).

Ostateczną decyzję w przedmiocie zwolnienia od kosztów sądowych podejmuje sąd, w przypadku postanowienia odmownego stronie zwracającej się o zwolnienie od kosztów sądowych przysługuje zażalenie.

Zwolnienie od kosztów sądowych nie zwalnia strony od obowiązku zwrotu przeciwnikowi (w razie przegranej) pozostałych kosztów procesu.

3. Pomoc prawna z urzędu

O adwokata lub radcę prawnego z urzędu, czyli opłacanego przez Skarb Państwa, można starać się wtedy, gdy sąd zwolni nas z kosztów sądowych lub gdy nie mamy obowiązku uiszczenia kosztów z mocy prawa.

Również osoba niezwolniona przez sąd od kosztów sądowych może się domagać ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ponieść kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Wniosek w tej kwestii należy złożyć do sądu prowadzącego daną sprawę. Sąd przyzna pełnomocnika z urzędu, jeśli uzna jego udział w sprawie za potrzebny.

DZIEDZICZENIE PRZEZ ZAGINIONEGO

1. Pojęcie spadku i powołanie do dziedziczenia

Prawa i obowiązki majątkowe zmarłego przechodzą z chwilą jego śmierci na jedną lub kilka osób. Z tą też chwilą dochodzi do tzw. otwarcia spadku i jego nabycia przez osoby powołane do dziedziczenia. Może zatem zdarzyć się sytuacja, że wśród osób powołanych do dziedziczenia znajdzie się osoba zaginiona. Trzeba bowiem pamiętać, że dopóki osoba fizyczna w świetle prawa żyje (nie została uznana przez sąd za zmarłą, sąd nie stwierdził jej zgonu, wreszcie nie odnaleziono jej ciała – co jest podstawą do wypisania aktu zgonu) będzie dziedziczyć po zmarłym. Tym samym fakt zaginięcia nie jest przeszkodą w dziedziczeniu po zmarłym – **osoby zaginione dziedziczą na takich samych zasadach, jak inne osoby uprawnione do spadku.**

Powołanie do spadku wynikać może z testamentu bądź z ustawy (gdy spadkodawca nie pozostawił testamentu). W tej drugiej sytuacji o tym, kto i w jakiej części dziedziczy, decyduje Kodeks cywilny.

2. Nabycie spadku

Zasadą jest, że osoba powołana do dziedziczenia nabywa spadek z chwilą jego otwarcia, należy jednakże pamiętać, że każdy spadkobierca ma 6 miesięcy – od dnia, w którym dowiedział się o tytule swego powołania – na złożenie oświadczenia o przyjęciu bądź odrzuceniu spadku. Przyjąć spadek można wprost (bez ograniczenia odpowiedzialności za długi spadkowe) lub z dobrodziejstwem inwentarza (co powoduje, że spadkobierca odpowiada za długi spadkowe jedynie do wartości spadku).

3. Stwierdzenie nabycia spadku

Jak już powiedziano, spadkobiercy nabywają spadek z chwilą jego otwarcia. Jednak z uwagi na to, że nie w każdej sytuacji spadkobiercy są zgodni co do tego, kto i w jakiej części nabył spadek (np. są wątpliwości co do autentyczności lub treści testamentu), w Kodeksie cywilnym przewidziano instytucję stwierdzenia nabycia spadku. Sąd na wniosek osoby, która ma w tym interes, stwierdza nabycie spadku przez spadkobiercę. Postanowienie w tym przedmiocie wywołuje również ten skutek, że z chwilą jego wydania osoby wskazane w nim jako spadkobiercy mogą udowodnić innym osobom, że mają określone prawa do spadku oraz mogą rozporządzać przedmiotami wchodzącymi w skład spadku na takich samych zasadach jak współwłaściciele.

Stwierdzenie nabycia spadku nie może nastąpić przed upływem sześciu miesięcy od otwarcia spadku, chyba że wszyscy spadkobiercy złożyli już oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku.

Wzór wniosku o stwierdzenie nabycia spadku na stronie 47

POMOC FINANSOWA ZE STRONY PAŃSTWA

1. Pomoc osobom uprawnionym do alimentów.

W sytuacji, kiedy nie można uzyskać alimentów od zaginionego ani od rodziców zaginionego, można się starać o świadczenia z funduszu alimentacyjnego na podstawie przepisów ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2009 r. Nr 1 poz. 7 z późn. zm.).

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują:

- osobie uprawnionej do ukończenia przez nią 18 roku życia, zaś w przypadku, gdy uczy się w szkole lub szkole wyższej do ukończenia przez nią 25 roku życia,
- w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności, bezterminowo,
- jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 725 zł,
- w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyższej niż 500 zł.

Ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz ich wypłata następują odpowiednio na wniosek osoby uprawnionej lub jej przedstawiciela ustawowego. Wniosek składa się w urzędzie gminy lub miasta właściwym ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej.

Wniosek powinien zawierać:

1. dane dotyczące członków rodziny, w tym: imię, nazwisko, datę urodzenia, numer PESEL, numer NIP, a w razie gdy nie nadano tych numerów lub jednego z nich - serię i numer dowodu osobistego lub paszportu,
2. oświadczenie wnioskodawcy o przekazaniu organowi egzekucyjnemu wszelkich znanych mu informacji niezbędnych do prowadzenia postępowania egzekucyjnego przeciwko dłużnikowi alimentacyjnemu,
3. oświadczenie wnioskodawcy o miejscu zamieszkania, wieku, zatrudnieniu i sytuacji ekonomicznej osób zobowiązanych względem osoby uprawnionej do alimentacji.

Do wniosku należy dołączyć również wymagane w ustawie zaświadczenia. Dłużnik alimentacyjny jest zobowiązany do zwrotu organowi właściwemu wierzyciela na-

leżności w wysokości świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej, łącznie z ustawowymi odsetkami.

2. Świadczenia rodzinne i dodatki

Bardzo często zaginięcie jednego z rodziców powoduje pogorszenie sytuacji materialnej całej rodziny, a przede wszystkim dzieci. Takie rodziny w celu przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej mogą się starać o uzyskanie pomocy finansowej ze strony państwa m.in. w formie zasiłku rodzinnego oraz dodatków do tego zasiłku.

Świadczeniami rodzinnymi są:

1. zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
2. świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny i świadczenie pielęgnacyjne,
3. jednorazowa zapomoga wypłacana przez gminy z tytułu urodzenia dziecka,
4. jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka tzw. „becikowe”.

Do zasiłku rodzinnego przysługują dodatki z tytułu:

1. urodzenia dziecka,
2. opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
3. samotnego wychowywania dziecka,
4. wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
5. kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
6. rozpoczęcia roku szkolnego,
7. podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania.

3. Świadczenia z pomocy społecznej

Inną formą pomocy, o którą mogą się starać rodziny osoby zaginionej, są świadczenia z pomocy społecznej. Ośrodki pomocy społecznej w oparciu o przepisy ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. 2009 Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.) udzielają pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej.

Świadczeniami z pomocy społecznej są:

1. świadczenia pieniężne:
  - zasiłek stały,

- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- pomoc dla rodzin zastępczych,
- pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
- wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd,

2. świadczenia niepieniężne:

- praca socjalna,
- bilet kredytowany,
- składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- składki na ubezpieczenia społeczne,
- pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
- sprawienie pogrzebu,
- poradnictwo specjalistyczne,
- interwencja kryzysowa,
- schronienie,
- posiłek,
- niezbędne ubranie,
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
- mieszkanie chronione,
- pobyt i usługi w domu pomocy społecznej,

- opieka i wychowanie w rodzinie zastępczej i w placówce opiekuńczo-wychowawczej,
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie - w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych,
- szkolenia, poradnictwo rodzinne i terapia rodzinna prowadzone przez ośrodki adopcyjno-opiekuńcze.

Zachęcamy do kontaktów z ośrodkami pomocy społecznej, które działają w każdej gminie (mieście). Ich aktualna lista wraz z danymi kontaktowymi znajduje się na stronie internetowej www.ops.pl.

3.1 Świadczenia szczególne

Rodzina osoby zaginionej nie może się starać o uzyskanie renty rodzinnej po zaginionym do czasu uznania go za zmarłego. Ewentualnym rozwiązaniem jest ubieganie się o emeryturę lub rentę przyznaną w szczególnym trybie z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

3.2 Kiedy przyznawane jest świadczenie szczególne?

Ubezpieczonym oraz pozostałym po nich członkom rodziny, którzy wskutek szczególnych okoliczności nie spełniają warunków wymaganych w ustawie do uzyskania prawa do emerytury lub renty, nie mogą - ze względu na całkowitą niezdolność do pracy lub wiek - podjąć pracy lub działalności objętej ubezpieczeniem społecznym i nie mają niezbędnych środków utrzymania, prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych może przyznać w drodze wyjątku świadczenia w wysokości nieprzekraczającej odpowiednich świadczeń przewidzianych w ustawie. Prezes Rady Ministrów w szczególnie uzasadnionych przypadkach może przyznać emeryturę lub rentę na warunkach i w wysokości innej niż określone w ustawie. Wskazane świadczenia finansowane są z budżetu państwa.

4. Zasiłek pogrzebowy

Jest to świadczenie umożliwiający odzyskanie poniesionych kosztów pogrzebu. Zgodnie z ustawą z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. nr 153, poz. 1227 z późn. zm.) zasiłek pogrzebowy przysługuje osobie, która pokryła koszty pogrzebu jak również pracodawcy, domowi pomocy społecznej, gminie, powiatowi, osobie prawnej kościoła lub związku wyznaniowego, jeżeli pokryły koszty pogrzebu.

Zasiłek pogrzebowy przysługuje w wysokości 4 000 zł. Prawo do zasiłku pogrzebowego wygasa w razie niezgłoszenia wniosku o jego przyznanie w okresie 12 miesięcy od dnia śmierci osoby, po której zasiłek przysługuje. Jeżeli zgłoszenie wniosku o zasiłek pogrzebowy w terminie określonym powyżej było niemożliwe z powodu późniejszego odnalezienia zwłok lub zidentyfikowania osoby zmarłej, prawo do zasiłku pogrzebowego wygasa po upływie 12 miesięcy od daty sporządzenia aktu zgonu.

Jak otrzymać zasiłek pogrzebowy?

Jest on wypłacany przez właściwy oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych po złożeniu:

- wniosku o wypłatę zasiłku pogrzebowego,
- skróconego odpisu aktu zgonu,
- oryginałów rachunków poniesionych kosztów pogrzebu – jeżeli koszty te pokryła osoba nie należąca do najbliższych członków rodziny lub osoba prawna,
- dokumentów potwierdzających pokrewieństwo lub powinowactwo: skrócone odpisy aktów ślubu cywilnego lub kopie dowodów osobistych.

5. Wstrzymanie świadczeń wypłacanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych

W przypadku, kiedy zaginiony miał wypłacane świadczenia z ZUS (np. emeryturę lub rentę), należy liczyć się z wstrzymaniem ich wypłacania. **Nie ulega zawieszeniu czy umorzeniu np. prawo do emerytury danej osoby, ale samo wypłacanie świadczenia.** W przypadku odnalezienia osoby zaginionej wypłaty wznawia się za cały okres wstrzymania, nie więcej jednak niż za 3 lata wstecz od zawiadomienia ZUS o odnalezieniu tej osoby.

Osoba pobierająca świadczenie ma obowiązek poinformowania ZUS o zaginięciu osoby uprawnionej. Jeśli świadczenie jest nadal pobierane (np. jest wpłacane na konto, z którego korzysta rodzina, albo doręczane bliskiej osobie upoważnionej do jego odbierania), należy liczyć się z możliwością zażądania przez ZUS zwrotu tak zwanych nienależnych świadczeń wraz z odsetkami ustawowymi nawet do trzech lat wstecz. ZUS może jednak zmniejszyć, zawiesić lub nawet odstąpić, w całości lub części, od żądania zwrotu już pobranych nienależnych świadczeń. W takiej sytuacji należy złożyć wniosek wraz z uzasadnieniem o zmianę decyzji nakazującej zwrot tych świadczeń.

INFORMACJE O FUNDACJI ITAKA – CENTRUM POSZUKIWAŃ LUDZI ZAGINIONYCH

Fundacja ITAKA – Centrum Poszukiwań Ludzi Zaginionych powstała w marcu 1999 r. Jesteśmy jedyną organizacją w Polsce, która w sposób całościowy zajmuje się problemem zaginięć. Niesiemy bezpłatną pomoc zaginionym, ich rodzinom oraz osobom, które są zagrożone zaginięciem.

Rocznie w Polsce ginie bez wieści około 15 tysięcy ludzi. Do ITAKI trafiają najcięższe przypadki, ponad tysiąc osób rocznie. Przyczyny zaginięć mogą być różne – choroby, zaburzenia psychiczne, ucieczki z domu, wyjazdy do pracy za granicę, a także przestępstwa.

Działania, które podejmują pracownicy i wolontariusze Fundacji – obejmują:

- poszukiwanie osób zaginionych poprzez nagłaśnianie informacji o ich zaginięciu za pomocą Internetu i innych mediów;
- udzielanie rodzinom osób zaginionych informacji, jak prowadzić poszukiwania;
- przekazywanie rodzinie napływających informacji o osobie zaginionej, co pomaga ustalić miejsce jej pobytu;
- służenie poradą prawną i wsparciem psychologicznym rodzinom osób zaginionych;
- monitorowanie działań policji w zakresie prowadzonych spraw;
- informowanie opinii publicznej o problemie zaginięcia oraz prowadzenie aktywnej akcji prewencyjnej w środowiskach zagrożonych zaginięciem;
- współpraca z organizacjami i instytucjami rządowymi, samorządowymi i pozarządowymi w kraju i za granicą, których celem jest niesienie pomocy osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej.

Poprzez **działania profilaktyczne** Fundacja ITAKA dąży do zmniejszenia liczby zaginięć oraz skrócenia czasu poszukiwań osób zaginionych. Zajmujemy się poradnictwem, szkoleniem, aktywizacją grup dotkniętych problemem zaginięcia, współpracujemy z wolontariuszami oraz organizacjami podobnymi do naszej, działającymi za granicą.

Fundacja ITAKA prowadzi **24h Linie Wsparcia – 22 654 70 70, 801 24 70 70**. Przy telefonie dyżurują specjaliści, min. psychologowie, prawnicy i pracownik socjalny.

Psychologowie podczas rozmów telefonicznych służą wsparciem samym zaginionym oraz ich rodzinom. Organizują również spotkania, zwane „grupami wsparcia”, dla rodzin osób zaginionych, których uczestnicy dzielą się swoimi przeżyciami związanymi z zaginięciem bliskiej osoby.

Prawnicy radzą, jak rozwiązywać problemy prawne wynikające z zaginięcia bliskiej osoby. W zależności od rodzaju sprawy udzielają porad telefonicznych lub przygotowują projekty odpowiednich pism. W razie potrzeby kontaktują się z urzędnikami prowadzącymi sprawy zaginionych w celu nadania im właściwego biegu.

Pracownik socjalny radzi, w jaki sposób uzyskać pomoc socjalną z ośrodków pomocy społecznej. Często ingeruje i bezpośrednio angażuje się w rozwiązanie trudnej sprawy. Możliwość uzyskania konkretnej pomocy ze strony państwa uzależniona jest od indywidualnej, niekiedy bardzo skomplikowanej sytuacji osób ubiegających się o tę pomoc. Dlatego też w Fundacji ITAKA pełni dyżur pracownik socjalny, który odpowie na pytania związane z szeroko rozumianą pomocą socjalną, doradzi w jaki sposób można tę pomoc uzyskać a także podejmie interwencję w przypadkach, gdy jest ona niezbędna.

Fundacja ITAKA prowadzi jedyną w Polsce Bazę Danych Osób Zaginionych i Osób o Nieustalonej Tożsamości (NN), ogólnodostępną na stronie internetowej www.zaginieni.pl. Baza zawiera zdjęcia i podstawowe informacje o osobach poszukiwanych przez ITAKĘ. Jak pokazują statystyki, serwis odwiedza 5 000 osób dziennie, co pomaga wyjaśnić wiele spraw.

Uwaga! Wszystkie dane osobowe, które gromadzimy, służą wyłącznie poszukiwaniu osób zaginionych oraz udzielaniu wsparcia ich rodzinom. Podstawowe dane zaginionego, jeśli osoba zgłaszająca wyrazi na to zgodę, mogą być wykorzystywane w ogłoszeniach publikowanych w środkach masowego przekazu. Wszystkie inne szczegółowe informacje dotyczące zaginionego i jego domu rodzinnego, pozostają do wiadomości pracowników Fundacji ITAKA.

WZORY WNIOSKÓW

Wzór pozwu o ustanowienie rozdzielności majątkowej.....	38
Wzór wniosku o ustanowienie kuratora w celu ochrony praw osoby, która z powodu nieobecności nie może prowadzić swoich spraw	39
Wzór wniosku o zezwolenie małżonkowi na sprzedaż wspólnej nieruchomości	40
Wzór pozwu o rozwód	41
Wzór pozwu o separację.....	43
Wzór pozwu o alimenty od rodziców zaginionego	44
Wzór wniosku o uznanie za zmarłego	45
Wzór wniosku o stwierdzenie zgonu	46
Wzór wniosku o stwierdzenie nabycia spadku.....	47

Wszystkie dane wykorzystane w poniższych wzorach wniosków są fikcyjne, a wszelka zbieżność z jakimikolwiek odpowiednikami rzeczywistymi jest przypadkowa.

WZÓR POZWU O USTANOWIENIE ROZDZIELNOŚCI MAJĄTKOWEJ

Puławy, dnia 22 kwietnia 2007 roku

Sąd Rejonowy
w Puławach
Wydział Cywilny

Powód:
Krzysztof Piekarz,
zam. w Puławach,
ul. Włostowicka 71

Pozwana:
Marianna Golba,
zam. w Puławach,
ul. Włostowicka 71

Pozew o ustanowienie rozdzielnosci majątkowej między małżonkami

Wnoszę:

1. O ustanowienie z dniem złożenia pozwu rozdzielnosci majątkowej między powodem Krzysztofem Piekarzem i pozwaną Marianną Golbą. Wspólność majątkowa między stronami wynika z zawartego przez nie małżeństwa w dniu 15 marca 1989 roku w Urzędzie Stanu Cywilnego w Puławach, akt małżeństwa nr 167.
2. O przeprowadzenie rozprawy także podczas nieobecności powoda.

Nadto wnoszę:

3. O ustanowienie kuratora do doręczeń pism procesowych pozwanej.
4. O wezwanie na rozprawę i przesłuchanie świadków:
  - Piotra Biegusa, zam. w Puławach, ul. Tokarska 8,
  - Tomasz Kostańskiego, zam. w Puławach, ul. Wojska Polskiego 7 m 24.

Uzasadnienie

Strony zawarły w dniu 15 marca 1989 r. związek małżeński w Urzędzie Stanu Cywilnego w Puławach, akt małżeństwa nr 167.

Dowód: odpis aktu małżeństwa.

Dnia 23 grudnia 1997 r. pozwana nie wróciła do domu. Powód zaniepokojony, gdyż sytuacja taka zdarzyła się po raz pierwszy, zgłosił tego samego dnia zaginięcie na policji. Podjęte i prowadzone do dnia dzisiejszego przez powoda, jego znajomych i rodzinę poszukiwania nie odniosły żadnych rezultatów.

Dowód: zaświadczenie z Komisariatu Policji w Puławach.

Dowód: zeznania świadków.

W tym miejscu należy podnieść, że z posiadanych przez powoda informacji wynika, iż pozwana przed zaginięciem spotykała się z innym mężczyzną pochodzącym z Gdańska. W dniu zaginięcia z mieszkania stron zniknęła kwota ok. 10 tys. zł oraz biżuteria o wartości ok. 5 tys. zł. W związku z powyższym należy podejrzewać, iż pozwana założyła nowy nieformalny związek, nie ma zamiaru wrócić do powoda i kontynuować wspólnego pożycia.

Dowód: zeznania świadków.

Majątkiem wspólnym małżonków jest dom wolnostojący. Powód chciałby jednak sprzedać ten dom, wyjechać z miejsca zamieszkania i przeprowadzić się do Lublina. Powód stracił nadzieję po tylu latach od zaginięcia na powrót pozwanej do domu.

W tym stanie sprawy uzasadniony jest pozew o ustanowienie rozdzielnosci majątkowej. Z uwagi na zaginięcie pozwanej niezbędny jest kurator dla doręczeń pism procesowych.

Krzysztof Piekarz

Załączniki:

1. Odpis aktu małżeństwa.
2. Zaświadczenie z policji.
3. Odpis pozwu i załączników.

WZÓR WNIOSKU O USTANOWIENIE KURATORA W CELU OCHRONY PRAW OSOBY, KTÓRA Z POWODU NIEOBECNOŚCI NIE MOŻE PROWADZIĆ SWOICH SPRAW

Kraków, dnia 30 maja 2007 roku

Sąd Rejonowy
dla Krakowa Podgórze
w Krakowie
Wydział Rodzinny i Nieletnich

Wnioskodawca:
Maria Kowalczyk
zam. 30 -123 Kraków,
ul. Postępu 11 m. 4

Wniosek o ustanowienie kuratora w celu ochrony praw osoby, która z powodu nieobecności nie może prowadzić swoich spraw

Wnoszę o:

ustanowienie wnioskodawcy Marii Kowalczyk, ur. dnia 6 września 1965 r. w Krakowie, córki Mirosława i Zofii Nowaków, kuratorem dla ochrony praw Łukasza Kowalczyka, ur. dnia 7 maja 1963 r. w Warszawie, syna Anny i Krzysztofa Kowalczyków.

Uzasadnienie

Wnioskodawca Maria Kowalczyk urodziła się dnia 6 września 1965 r. w Krakowie jako córka Mirosława i Zofii Nowaków. W dniu 6 marca 1985 r. wnioskodawczyni zawarła związek małżeński z Łukaszem Kowalczykiem, ur. dnia 7 maja 1963 r. w Warszawie, synem Anny i Krzysztofa Kowalczyków.

Dowód: Ksero dowodu osobistego,
odpis skrócony aktu małżeństwa,
odpis skrócony aktu urodzenia.

Małżonkowie mieszkali we wspólnym domu w Krakowie przy ul. Postępu 11 m. 4. W styczniu 2003 r. Łukasz Kowalczyk zaginął. Do chwili obecnej nie dał znaku życia.

Dowód: Zaświadczenie z policji.

Łukasz Kowalczyk jest właścicielem nieruchomości przy ul. Kilińskiego 93 w Krakowie. Nieruchomość powyższa składa się z kamienicy o powierzchni 250 m². Wszyscy lokatorzy kamienicy wystąpili przeciwko niemu z pództwem o ustalenie wstąpienia w stosunek najmu.

Dowód: Odpis z księgi wieczystej.

Interes Łukasza Kowalczyka wymaga, aby był sprawowany zarząd jego majątkiem odrębnym.

Mając na uwadze powyższe, wnoszę jak na wstępie.

Maria Kowalczyk

Załączniki:

1. Ksero dowodu osobistego.
2. Odpis skrócony aktu małżeństwa.
3. Odpis skrócony aktu urodzenia.
4. Zaświadczenie z policji.
5. Odpis z księgi wieczystej.

WZÓR WNIOSKU O ZEZWOLENIE MAŁŻONKOWI NA SPRZEDAŻ WSPÓLNEJ NIERUCHOMOŚCI

Kraśnik, dnia 20 lutego 2007 roku

Sąd Rejonowy
w Kraśniku
Wydział Cywilny

Wnioskodawca:
Krzysztof Kobus,
zam. w Kraśniku,
ul. Włodarzewska 2/9C

Uczestniczka:
Joanna Kobus
zam. w Kraśniku,
ul. Włodarzewska 2/9C

Wzór wniosku o zezwolenie małżonkowi na sprzedaż wspólnej nieruchomości

Wnoszę:

1. O zezwolenie mi na dokonanie sprzedaży nieruchomości położonej w Wilkowie, dla której prowadzona jest księga wieczysta Kw. nr 101, stanowiącej działkę budowlaną o obszarze 0,4 ha, będącej wspólnym majątkiem Krzysztofa i jego żony Joanny Kobus.
2. O ustanowienie kuratora do doręczeń pism procesowych uczestniczce.

Uzasadnienie

Z Joanną Kobus związek małżeński zawarłem dnia 1 kwietnia 1975 roku w Kraśniku. Z tego małżeństwa mamy dwoje dzieci: syna Pawła, urodzonego 23 kwietnia 1976 roku, oraz córkę Karolinę, urodzoną 21 lipca 1981 roku. Dowód: Odpis aktu małżeństwa oraz odpis z aktów urodzenia.

W czasie tego małżeństwa do naszego majątku wspólnego nabyliśmy działkę budowlaną o pow. 0,4 ha w Wilkowie, dla której prowadzona jest księga wieczysta Kw. nr 101
Dowód: Odpis księgi wieczystej.

Na tym gruncie planowaliśmy zbudować dom.

W dniu 19 grudnia 2001 roku moja żona zaginęła. Nie wróciła do domu po pracy. Zgłosiłem zaginięcie na policji. Udało się ustalić, że zaginiona ostatnio była widziana w towarzystwie dwóch mężczyzn, mówiących z silnym obcym akcentem, na dworcu PKP w Lublinie. Od tamtego czasu nic nie wiem o losach żony.

Dowód: Zaświadczenie z policji.

Obecnie zamierzam sprzedać opisaną nieruchomość, a za uzyskane pieniądze chciałbym nabyć mieszkanie w Lublinie dla syna Pawła, który zamierza wkrótce założyć własną rodzinę. Na działkę udało mi się znaleźć nabywcę.

Dobro dziecka mojego i uczestniczki uzasadnia wniosek o zezwolenie na sprzedaż wymienionej wyżej nieruchomości.

Z uwagi na zaginięcie uczestniczki niezbędny jest kurator dla doręczeń pism procesowych.

Krzysztof Kobus

Załączniki:

1. Odpis aktu małżeństwa.
2. Dwa odpisy aktów urodzenia.
3. Odpis księgi wieczystej.
4. Zaświadczenie z policji.

WZÓR POZWU O ROZWÓD

Poznań, dnia 25 maja 2007 roku

Sąd Okręgowy
w Poznaniu
Wydział I Cywilny

Powódka:
Maria Borkowska,,
zam. w Poznaniu,
ul. Ratajczaka 3/18

Pozwany:
Andrzej Borkowski,
zam. w Poznaniu,
ul. Ratajczaka 3/18

Pozew o rozwód

Wnoszę o:

1. O rozwiązanie małżeństwa powoda Marii Borkowskiej z pozwanym Andrzejem Borkowskim, zawartego w Urzędzie Stanu Cywilnego w Poznaniu, nr aktu małżeństwa 219/1996 – przez rozwód z winy pozwanego.
2. Powierzenie powódce władzy rodzicielskiej nad córką stron Joanną, urodzoną 4 listopada 1996 roku w Poznaniu oraz pozbawienie władzy rodzicielskiej Andrzeja Borkowskiego.
3. Zobowiązanie pozwanego do ponoszenia kosztów utrzymania córki w kwocie 800 zł (osiemset złotych) miesięcznie.
4. Zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu według norm przepisanych.

Nadto wnoszę:

1. O ustanowienie kuratora dla nieobecnego z miejsca pobytu.
2. Wezwanie na rozprawę i przesłuchanie świadka: Janiny Karaś, zam. w Poznaniu, ul. Ratajczaka 3/21.

Uzasadnienie

Strony zawarły związek małżeński w Poznaniu w dniu 27 kwietnia 1996 roku.

Dowód: akt małżeństwa stron

Z tego małżeństwa w dniu 4 listopada 1996 roku urodziła się córka Joanna.

Dowód: akt urodzenia córki.

Małżeństwo w pierwszych trzech latach pożycia należało do bardzo udanych. Jednak po tym czasie nasze pożycie zaczęło się psuć. Powodem było nadużywanie alkoholu przez małżonka. Pod wpływem alkoholu mąż zachowywał się agresywnie – wszczywał awantury, ubliżał mi oraz córce. Czasami musiałyśmy z córką uciekać przed jego atakami furii do sąsiadki.

Dowód: zeznania Janiny Karaś.

Dowiedziałam się od koleżanki pracującej z mężem, że spotyka się z inną kobietą. Próbowałam z mężem porozmawiać na temat jego zachowania, ale nie przyniosło to skutku. 10 kwietnia 2007 r. po powrocie z pracy zauważyłam, że z domu zniknęły rzeczy osobiste męża. Przestał pojawiać się w pracy, nie odbiera telefonu komórkowego, nie kontaktuje się również z córką Joanną. W związku z tym zgłosiłam zaginięcie męża na policji 13 kwietnia 2007 r.

Dowód: zaświadczenie z Komendy Miejskiej Policji Poznań – Nowe Miasto.

Poszukiwania prowadzone przez policję nie przyniosły żadnego rezultatu.

Zaginięcie męża pogorszyło sytuację materialną naszej rodziny. Jestem pracownikiem spółdzielni mieszkaniowej z pensją w wysokości 1700 zł brutto. Uzyskiwane przeze mnie dochody nie wystarczają na pokrycie kosztów utrzymania córki.

Dowód: zaświadczenie o uzyskiwanych dochodach ze spółdzielni mieszkaniowej.

Wzory wniosków

Na miesięczne koszty utrzymania córki składają się: wydatki mieszkaniowe 400 zł, koszty wyżywienia i utrzymania około 300 zł, koszty związane z nauką i dojazdami do szkoły około 200 zł, koszty leczenia 100 zł. Córka dodatkowo pobiera lekcje nauki na pianinie, które kosztują 300 zł miesięcznie.

Dowód: wykaz rachunków.

W tych warunkach uzasadnione jest żądanie orzeczeniu rozvodu, przyznanie władzy rodzicielskiej powódce i zobowiązanie pozwanego, do ponoszenia kosztów utrzymania córki w wysokości 800 zł miesięcznie.

Z uwagi na niemożliwość ustalenia miejsca pobytu wnoszę o ustanowienie kuratora dla doręczania pism.

Maria Borkowska

Załączniki:

1. Odpis aktu małżeństwa.
2. Odpis aktu urodzenia córki.
3. Zaświadczenie ze spółdzielni mieszkaniowej.
4. Zaświadczenie z Komendy Miejskiej Policji Poznań – Nowe Miasto.
5. Odpis pozwu i załączników.

WZÓR POZWU O SEPARACJĘ

Lublin, dnia 30 marca 2006 roku

Sąd Okręgowy
Wydział I Cywilny
w Lublinie

Powódka:
Katarzyna Bereś,
zam. Lublin,
ul. Braci Wieniawskich 1/12

Pozwany:
Marian Bereś,
zam. Lublin,
ul. Braci Wieniawskich 1/12

Pozew o separację

Wnoszę :

O orzeczenie separacji małżonków Katarzyny Bereś i Mariana Bereś, pozostających w związku małżeńskim, zawartym dnia 15 maja 1990 r. w Urzędzie Stanu Cywilnego w Lublinie, nr aktu małżeństwa 145/1990, z winy pozwanego.

Powierzenie powódce wykonywania władzy rodzicielskiej nad małoletnimi dziećmi: Piotrem urodzonym 10 marca 1993 r. i Agnieszką urodzoną 5 kwietnia 1995.

Zobowiązanie pozwanego do ponoszenia kosztów utrzymania i wychowania dzieci w kwocie 900 zł miesięcznie, płatnej do rąk powódki do dnia 10 każdego miesiąca z góry, z ustawowymi odsetkami od dnia opóźnienia w płatności każdej raty.

Zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu według norm przepisanych
Ustanowienie kuratora dla nieobecnego z miejsca pobytu.

Uzasadnienie

Strony zawarły związek małżeński w dniu 15 maja 1990 r. przed kierownikiem Stanu Cywilnego w Lublinie.

Dowód: odpis aktu małżeństwa.

Z małżeństwa tego urodziły się dzieci – syn Piotr i córka Agnieszka.

Dowód: odpis aktu urodzenia Piotra,
odpis aktu urodzenia Agnieszki.

Pożycie małżeńskie układało się bardzo dobrze. Niestety pozwany w 1998 r. zachorował na cukrzycę. Pomimo leczenia, jego stan się pogarszał. Jednym z objawów choroby pozwanego były zaburzenia pamięci.

Dowód: zaświadczenie lekarskie.

W listopadzie 2005 r. pozwany nie wrócił z Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego, gdzie pracował jako kierowca. Skończył pracę tak jak zawsze, ale do domu nigdy nie dotarł. Zgłosiłam zaginięcie na policji.

Dowód: zaświadczenie z Komendy Miejskiej Policji w Lublinie.

Poszukiwania prowadzone przeze mnie osobiście, znajomych oraz policję nie przyniosły rezultatu. Nie wiem gdzie mąż przebywa. Wychowanie dzieci ciąży jedynie na mnie. Zarabiam jako kierownik sklepu odzieżowego 2500 zł brutto.

Dowód: zaświadczenie o wysokości zarobków.

Potrzeby związane z wychowaniem dzieci oceniam na poziomie o wysokości 900 zł miesięcznie.

Przedstawione okoliczności uzasadniają orzeczenie separacji z winy pozwanego oraz zasądzenie alimentów w żądanej kwocie.

Katarzyna Bereś

Załączniki:

1. Odpis pozwu.
2. Odpis aktu małżeństwa.
3. Odpisy aktów urodzenia.
4. Zaświadczenie lekarskie.
5. Zaświadczenie z Komendy Miejskiej Policji w Lublinie.

WZÓR POZWU O ALIMENTY OD RODZICÓW ZAGINIONEGO

Olsztyn, dnia 30 stycznia 2007 roku

Sąd Okręgowy
w Olsztynie
Wydział I Cywilny

Powód:
Maciej Wielgos działający przez matkę
Zofię Kubacką – Wielgos,
zam. Olsztyn,
ul. Cicha 10 m. 2

Pozwany:
Jan Wielgos,
zam. Olsztyn,
ul. Jasna 12/ 5

Pozew o alimenty

Wnoszę :

1. O zasądzenie od pozwanych Jana i Marii Wielgos na rzecz ich wnuka, małoletniego Macieja Wielgosa, tytułem alimentów, kwoty 1000 zł miesięcznie, po 500 zł od każdego z nich, płatnej z góry do rąk matki, do dnia 15-ego każdego miesiąca, począwszy od dnia złożenia pozwu.
2. O zasądzenie od pozwanych na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadnienie

Zofia Kubacka – Wielgos i Rafał Wielgos, syn pozwanych, zawarli związek małżeński w dniu 15 maja 1999 r. przed kierownikiem Stanu Cywilnego w Olsztynie nr aktu małżeństwa 189/1999.

Dowód: odpis aktu małżeństwa.

Z małżeństwa tego w dniu 10 marca 2000 r. urodził się syn Maciej.

Dowód: odpis aktu urodzenia.

We wrześniu 2001 r. Rafał Wielgos wyjechał w celach zarobkowych do Wielkiej Brytanii. W lipcu 2003 r. przestał dzwonić i interesować się synem. Powódka złożyła pozew o rozwód z zasądzeniem alimentów na rzecz syna. Nie znając miejsca przebywania byłego małżonka, nie udało się jej skutecznie wyegzekwować alimentów.

Dowód: orzeczenie o rozwodzie z dnia 20 listopada 2001 r.

Sytuacja finansowa powódki jest bardzo trudna. Przeciętne miesięczne koszty utrzymania syna wynoszą około 2000 zł. Syn Maciej ma obecnie 7 lat i rozpoczął naukę w szkole podstawowej, z czym wiąże się konieczność zakupu wyprawki szkolnej. Ponadto syn wymaga specjalistycznej opieki medycznej, ponieważ ma wadę kręgosłupa i porusza się na wózku inwalidzkim. Co miesiąc musi mieć zapewnione specjalistyczne ćwiczenia rehabilitacyjne – 400 zł. Koszty utrzymania wynajętego mieszkania to 900 zł miesięcznie, natomiast koszty żywienia wynoszą około 400 zł.

Dowód: Wykaz i dokumentacja kosztów utrzymania syna.

Powódka pracuje jako nauczycielka w Szkole Podstawowej nr 2 w Olsztynie i zarabia 1600 zł miesięcznie. W związku z tym jej syn znajduje się w niedostatku.

Dowód: zaświadczenie o wysokości zarobków powódki.

W ciągu dnia dzieckiem zajmuje się moja matka Janina Kubacka. Mój ojciec nie żyje. Wnuczkiem zupełnie nie interesują się pozwani – rodzice byłego męża. Nie otrzymuję od nich jakiegokolwiek pomocy. Wiem, że pozwany Jan pracuje w Przedsiębiorstwie Budownictwa w Olsztynie, natomiast pozwana jest księgową w Hotelu Warmińskim.

W związku z tym wnoszę jak we wstępie.

Załączniki:

1. Odpis pozwu.
2. Odpis orzeczenia o rozwodzie
3. Odpis aktu małżeństwa.
4. Odpis aktu urodzenia.
5. Dokumentacja kosztów utrzymania.

WZÓR WNIOSKU O UZNANIE ZA ZMARŁEGO

Koszalin, dnia 1 czerwca 2007 roku

Do
Sądu Rejonowego
w Koszalinie

Wnioskodawczyni:
Anna Lis,
zam. w Koszalinie,
ul. Kopernika 24 m. 10

Wniosek o uznanie za zmarłego

Wnoszę:

1. O uznanie za zmarłego Krzysztofa Lisa, zamieszkałego ostatnio w Koszalinie, urodzonego dnia 15 sierpnia 1952 r. w Pucku, syna Waclawa Lisa i Genowefy z domu Capała, męża Anny Lis z domu Wiejak, zamieszkałej w Koszalinie, i oznaczenie jego śmierci na dzień 17 lipca 1995 r.
2. Wezwanie na termin rozprawy świadków:
  - a. Jacka Kobusa, zam. w Koszalinie, ul. Parkowa 4,
  - b. Przemysława Popiołka, zam. w Świnoujściu, ul. Portowa 6 m. 14.

Uzasadnienie

Mój mąż Krzysztof Lis był muzykiem. Pływał na statkach pasażerskich jako członek orkiestry pokładowej. Podczas rejsu do Brazylii dnia 17 lipca 1995 r., mąż mój – po tym, jak statek, na którym wówczas pracował (brytyjski transatlantyk „Prince of Wales”), zawinął do portu w Rio de Janeiro – zaginął. Nie wrócił on tego dnia z wycieczki po mieście na pokład statku. Nie pojawił się tam także dwa dni później, gdy statek wyruszył w rejs powrotny do Europy. Od czasu zaginięcia mąż w żaden sposób nie kontaktował się ze mną.

Dowód: odpis aktu małżeństwa, zeznania świadków.

Najprawdopodobniej z mężem moim podczas jego pobytu na lądzie stało się coś złego. Zaznaczam, że moje relacje z nim układały się w sposób bardzo dobry i nic nie wskazywało na to, że będzie chciał zerwać ze mną wszelkie kontakty. Prowadzone przeze mnie poszukiwania męża za pośrednictwem biura INTERPOL także nie przyniosły żadnych rezultatów.

Dowód: zaświadczenie z policji.

W tym stanie rzeczy mój wniosek jest uzasadniony.

Anna Lis

Załączniki:

1. Odpis aktu małżeństwa.
2. Zaświadczenie z policji.
3. Odpis wniosku.

WNIOSEK O STWIERDZENIE ZGONU

Częstochowa, dnia 2 grudnia 2006 roku

Do
Sądu Rejonowego
w Częstochowie

Wnioskodawczyni:
Katarzyna Nowakowska
zam. w Częstochowie,
ul. Radości 4 m. 32

Uczestnicy:
1. Piotr Nowakowski
zam. jak wnioskodawczyni

2. Helena Nowakowska
zam. w Częstochowie,
ul. Pogodna 52

Wniosek o stwierdzenie zgonu

Wnoszę o stwierdzenie, że Kazimierz Nowakowski, żonaty, zamieszkały ostatnio w Częstochowie, urodzony dnia 15 maja 1957 r. w Puławach, syn Ignacego Nowakowskiego i Stanisławy z domu Szczypa, zmarł dnia 30 kwietnia 2005 r. o godz. 17.00.

Ponadto wnoszę o wezwanie na rozprawę świadka:

Wojciecha Krawczyka, zam. w Dąbrowie Zielonej, ul. Szeroka 32

Uzasadnienie

Kazimierz Nowakowski, syn Ignacego Nowakowskiego i Stanisławy z domu Szczypa, urodził się 15 maja 1957 r. w Puławach. Dnia 23 września 1979 r. zawarł on ze mną związek małżeński.

Dowód: odpis skrócony aktu urodzenia i wyciąg z aktu małżeństwa.

Mąż mój prowadził biuro podróży „Travel” w Częstochowie. Z tego powodu bardzo dużo jeździł po świecie. Dnia 30 kwietnia 2005 r. podczas spływu łodziami po górskiej rzece Malempa w Chile doszło do tragicznego wypadku. Na rwącym odcinku trasy łódź wraz z pasażerami wyrzuciła się, w wyniku czego jej załoga (3 osoby) utonęła. Całe zdarzenie z pewnej odległości widział Wojciech Krawczyk, kolega męża, który płynął na innej łodzi.

Po wypadku odnaleziono ciała dwóch osób, które znajdowały się na łodzi. Zwłok męża nigdy nie odnaleziono. Mimo to okoliczności zdarzenia pozwalają przyjąć, że mąż mój – ojciec uczestników postępowania – zginął w tym wypadku, przy czym najbardziej prawdopodobną datą zgonu jest dzień 30 kwietnia 2005 r. godz. 17.00.

Dowód: zeznania świadka Wojciecha Krawczyka zam. jak wyżej.

Wniosek w opisanej sytuacji jest uzasadniony.

Katarzyna Nowakowska

Załączniki:

1. Odpis skrócony aktu urodzenia.
2. Odpis aktu małżeństwa.
3. Odpisy wniosków.

WZÓR WNIOSKU O STWIERDZENIE NABYCIA SPADKU

Warszawa, dnia 10 kwietnia 2007 roku

Sąd Rejonowy
dla m. st. Warszawy
Wydział Cywilny

Wnioskodawca:
Krzysztof Nowak
zam. ul. Mandarynki 2 m. 8
02-791 Warszawa

Uczestnicy:
1. Jerzy Nowak
zam. ul. Mandarynki 2 m. 8
02-791 Warszawa
2. Katarzyna Kotwa
zam. ul. Na uboczu 18 m. 75
02-791 Warszawa

Wniosek o stwierdzenie nabycia spadku

Wnoszę :

O stwierdzenie, że spadek po Halinie Nowak, z domu Jeżyna, córce Wacława i Aldony, zmarłej w dniu 15 września 2006 roku w Warszawie przy ul. Mandarynki 2 m. 8 i tu ostatnio zamieszkałej – na podstawie ustawy nabyli: mąż Krzysztof Nowak, oraz dzieci Jerzy Nowak i Katarzyna Kotwa – wszyscy po 1/3 części.

O ustanowienie kuratora do doręczeń pism procesowych uczestnika Jerzego Nowaka

Uzasadnienie

Spadkodawczyni Halina Nowak zmarła 15 września 2006 roku w Warszawie. Ostatnio mieszkała przy ul. Szewskiej w Krakowie. Była zamężna z Krzysztofem Nowakiem. Jeden raz zawierała małżeństwo. Miała dwoje dzieci – syna Jerzego Nowaka oraz córkę Katarzynę Kotwę. Zmarła bez pozostawienia testamentu.

Dowód:

Odpis skrócony aktu zgonu Haliny Nowak.

Odpis skrócony aktu małżeństwa Haliny Nowak z Krzysztofem Nowakiem.

Odpisy skrócone aktów urodzenia Jerzego Nowaka i Katarzyny Kotwy.

Dnia 16 sierpnia 2006 r. uczestnik postępowania, mój syn Jerzy Nowak, cierpiący na zaniki pamięci zaginął i do dnia dzisiejszego się nie odnalazł, wobec powyższego zasadny jest wniosek o ustanowienie dla niego kuratora do doręczeń.

Dowód: zaświadczenie z policji.

W tym stanie rzeczy wniosek o stwierdzenie nabycia spadku jest zasadny.

Krzysztof Nowak

Załączniki:

1. Odpis skrócony aktu zgonu Haliny Nowak.
2. Odpis skrócony aktu małżeństwa Haliny Nowak z Krzysztofem Nowakiem.
3. Odpisy skrócone aktów urodzenia Jerzego Nowaka i Katarzyny Kotwy.
4. Zaświadczenie z policji.
5. Odpisy wniosku i załączników.

Fundacja ITAKA – Centrum Poszukiwań Ludzi Zaginionych

skr. poczt. 127, 00-958 Warszawa 66

e-mail: itaka@zaginieni.pl

www.zaginieni.pl

tel. 22 620 16 10

faks. 22 654 79 73

Konto: 61 1600 1169 0003 0132 0849 5001

Fundacja ITAKA ma status organizacji pożytku publicznego. Każdy podatnik może przekazać 1% swojego podatku na poszukiwanie zaginionych.

www.zaginieni.pl/1procent

Kiedy zaginał człowiek. Podstawowe informacje prawne

Autorzy: Michał Złonkiewicz, Małgorzata Turlewicz, Piotr Kowalik

Aktualizacja: Łukasz Koziarski

Redakcja i korekta I wydania: Krystyna Goldberg

Redakcja i korekta II wydania: Paulina Gluza

© 2011 Copyright by Fundacja ITAKA – Centrum Poszukiwań Ludzi Zaginionych

Kopiowanie i cytowanie treści broszury jest dozwolone po podaniu źródła.

Wydanie II

Warszawa, lipiec 2011 r.

Wydanie broszury „Kiedy zaginał człowiek. Podstawowe informacje prawne” zostało sfinansowane przez Instytut Spraw Publicznych ze środków Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności w ramach Programu „Obywatel i Prawo VI”.

24h linia wsparcia
Fundacji ITAKA – Centrum Poszukiwań Ludzi Zaginionych

801 24 70 70
+48 22 654 70 70

Telefon w sprawie zaginionego dziecka i nastolatka

www.zaginieni.pl